

نگاهی بر بازنویسی‌های مثنوی معنوی، برای کودکان و نوجوانان

* فرزانه اخوت

چکیده

زبان و ادبیات کهن فارسی، گنجینه‌ای است نادر از داستان‌ها و حکایت‌های حکمت‌آمیز و انسان‌ساز که انتقال آن به کودکان و نوجوانان به عهده نویسندگان متعهد و اهل قلم هوشیار ایران زمین است. بی‌شک روش انتقال این میراث ارزشمند، درک عمیق از آن‌ها و آشنایی با ویژگی‌های این گروه مخاطب و بکارگیری شیوه‌های جدید و خلاق را می‌طلبد.

در این مقاله پس از بررسی آثار منتشر شده در پنجاه سال گذشته، سعی شده است، میزان توجه و چگونگی روی‌کرد نویسندگان کودک و نوجوان در بازنویسی حکایت‌های مثنوی و آشنایی با مولانا جلال‌الدین محمد بلخی بررسی شود.

کلید واژه

مولانا جلال‌الدین بلخی - زبان و ادبیات کهن فارسی - بازنویسی - کودک و نوجوان - مثنوی معنوی.

* عضو شورای کتاب کودک، با گواهی‌نامه کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی.

کودکان افسانه‌ها می‌آورند
 درج در افسانه‌شان بس ستر و پند
 هزل‌ها گویند در افسانه‌ها
 گنج می‌جو در همه ویرانه‌ها
 سخن گفتن دربارهٔ مولانا و آثارش، پا گذاشتن به اقیانوسی بی‌کران است و سری
 سودایی و دلی دریایی و شناگری نهنگ آسا می‌طلبد. به قول حکیم نظامی براستی
 نمی‌دانم:

جان به چه دل راه در این بحر کرد
 دل به چه گستاخی از این چشمه خورد؟
 اما خود از مولانا آموخته‌ام که:
 آب دریا را اگر نتوان کشید
 هم به قدر تشنگی باید چشید

چشیدن جرعه‌ای گوارا از دریای مثنوی، سبب شد تا به جست و جوی ردپای
 مولانا جلال‌الدین محمد بلخی، این عارف شاعر در ادبیات کودک و نوجوان کشورمان در
 دهه‌های اخیر بپردازم تا دریابم نویسندگان این حوزه تا چه میزان خود از این دریای
 عظیم چشیده و نیز چه مقدار به مخاطبان کودک و نوجوان ایرانی چشاندند. از این‌رو
 به مطالعه و بررسی بازنویسی‌های منتشر شده از آثار مولانا و زندگی‌نامه‌های نوشته شده
 درباره او در دهه‌های اخیر پرداختم.

نخست، پرسش‌هایی دربارهٔ ضرورت و چگونگی انتقال افکار و آثار مولانا به
 کودکان و نوجوانان برایم مطرح بود که امیدوار بودم در ضمن کار به پاسخ‌هایی روشن
 دست یابم. اما بزودی دریافتم ادبیات کودک و نوجوان ما هنوز راهی طولانی برای دست
 یافتن به شیوه‌های خلاق بازنویسی ادبیات کهن این سرزمین در پیش رو دارد.
 در مقدمه شاید تأملی در این پرسش‌ها برای یافتن روش‌های روشن، خلاق و
 پخته برای رسیدن به کیفیتی مناسب و قابل قبول از بازنویسی ادبیات کهن بویژه آثار
 مولانا یاریمان دهد.

- ۱- ضرورت آشنایی کودک و نوجوان ایرانی با آثار ادبی کهن زبان فارسی بویژه
 شاه‌نامه فردوسی و مثنوی معنوی چیست؟ و ما از این کار چه هدفی را دنبال
 می‌کنیم؟
- ۲- آیا آثار ادبی کهن بویژه آثار منظوم را لزوماً باید با روش بازنویسی به کودکان و
 نوجوانان معرفی کرد؟ چرا؟
- ۳- ویژگی‌های بازنویسی قابل قبول و جذاب چیست؟

- ۴- بازنویس تا چه حد مجاز به تغییر و تأویل و پرداخت ساختار و محتوای اثر است؟
- ۵- آیا به صرف این‌که بسیاری از آثار ادبی در زبان فارسی در قالب حکایت و داستان است می‌تواند برای کودک و نوجوان مناسب باشد؟
- ۶- برای گزینش این حکایت‌ها برای کودک و نوجوان به چه ویژگی‌هایی باید توجه کرد؟
- ۷- آشنایی نویسنده و بازنویس با مراحل رشد روانی کودک و نوجوان و ویژگی‌ها و نیازهای هر دوره از زندگی او در این گزینش چه مقدار ضرورت دارد؟
- ۸- آشنایی نویسنده و بازنویس با گنج‌واژه کودکان و نوجوانان و نیز قابلیت‌های زبان فارسی چه مقدار ضرورت دارد؟
- ۹- بازنویسی‌ها به صورت تک داستان جذاب‌تر و اثرگذارتر است یا به شکل مجموعه داستان؟
- ۱۰- بازنویسی‌های آثار منظوم در قالب نثر بهتر است یا آمیخته‌ای از نظم و نثر؟
- ۱۱- با تهیه گزیده‌ای از اصل اثر منظوم همراه با اعراب‌گذاری و دادن معانی و توضیح در پاورقی چه مقدار می‌توان مطالعه اثر را برای کودک و نوجوان ساده کرد و فهم آن را ممکن ساخت؟
- ۱۲- با توجه به تعلیمی بودن بسیاری از آثار کهن بویژه مثنوی معنوی، بازنویس چه طور می‌تواند از آموزش مستقیم بپرهیزد؛ و در همان حال به جذابیت اثر نیز لطمه‌ای نخورد؟
- ۱۳- نقش تصویر و تصویرگر در کنار بازنویس از چه اهمیتی برخوردار است؟
- ۱۴- آشنایی بازنویس با افکار و آثار نویسنده و مطالعه تمام اثر حتی برای بازنویسی یک حکایت از میان ده‌ها و صدها حکایت چه میزان اهمیت دارد؟
- ۱۵- بهره بردن از نشر الکترونیک در بازنویسی‌ها چه میزان می‌تواند ما را در مقصودمان (معرفی ادبیات کهن به کودکان و نوجوانان) یاری کند؟
- ۱۶- چرا بعضی حکایت‌های مثنوی، بارها به قلم نویسندگان متعدد بازنویسی شده، اما بعضی دیگر اصلاً مورد اقبال قرار نگرفته است؟
- ۱۷- در سمینارها و همایش‌هایی که برای بزرگ‌داشت و گرامی‌داشت بزرگان زبان و ادبیات فارسی برگزار می‌شود چه مقدار به انتقال این میراث ملی به کودکان و نوجوانان این سرزمین می‌اندیشیم؟
- و برآستی جای‌گاه ادبیات کهن فارسی در ادبیات کودک و نوجوان کشورمان کجاست؟

این پرسش‌ها شمه‌ای از دغدغه‌ای است پیرامون نحوه انتقال میراث ارزش‌مند زبان فارسی به کودکان و نوجوانان ایران‌زمین.

و اما در میان حکایت‌های ساده، شیرین و آموزنده آثار مولانا شاید بتوان گفت شگفت‌ترین حکایت، سرگذشت و احوال خود اوست، که متأسفانه گاهی به دست دوستان ناکارآمد و یا دشمنان دانا در هاله‌ای از اوهام و خیالات بیمارگونه و دور از واقعیت بیان می‌شود و به این ترتیب با ساختن چهره‌ای پریشان و افسانه‌ای، خوانندگان و بویژه مخاطبان کودک و نوجوان را از نزدیکی به او می‌هراساند و یا بی‌رغبت می‌کنند. بررسی آثار بازنویسی شده نیز حاکی از آن است که نویسندگان بیش‌تر به مثنوی معنوی پرداخته‌اند تا آثاری دیگر چون *فیه مافیه* و *یا دیوان کبیر*.

نکته‌ای مهم که در بازنویسی حکایت‌های مثنوی باید توجه داشت این است که خود این حکایت‌ها غالباً بازنویسی حکایت‌هایی است از آثار پیشینیان مانند *کلیله و دمنه*، *کیمیای سعادت*، *احیاء العلوم*، آثار نظم و نثر عطار و سنایی، *اسرار التوحید*، *کشف المحجوب* و یا داستان‌هایی مبتنی بر *قرآن* و حدیث و کتاب‌های سیره.

در واقع مولانا حکایت‌ها را مناسب بحث خود برمی‌گزیند و غالباً با حفظ طرح و ساختار اصلی، معنا و محتوای حکایت را کاملاً در خدمت بیان مقصود خود می‌گیرد و تفسیر و تعبیر خود را با هنرمندی از آن بیرون می‌کشد.

بنابراین بازنویس باید توجه کند که تنها بازنویسی چهارچوب و روی‌دادهای داستان به زبان کودکانه و ساده به معنی بازنویسی اثر مولانا نیست، بلکه باید بدرستی راهی برای انتقال آن تأویلات و پیام‌ها نیز بیابد و این نکته‌ای است که مولانا بصراحت و روشنی به آن اشاره می‌کند:

ای برادر قصه چون پیمان‌های است	معنی اندر وی مثال دانه‌ای است
دانه معنی بگیرد مرد عقل	ننگرد پیمان‌ه را گر گشت نقل

در غیراین‌صورت بهتر است بازنویسی را از منبع اصلی بدانیم، نه از مثنوی معنوی و دقیقاً این همان نکته‌ای است که اگر نگوییم در همه آثار بازنویسی شده، بلکه در بیش‌تر آن‌ها بچشم می‌خورد. یعنی بازنویس یا خود متوجه پیام اصلی و یا پیام‌های متعدد حکایت از دیدگاه مولانا نشده و یا راهی مناسب برای انتقال آن به مخاطب کم سن خود نیافته است. هم‌چنین گاهی تفسیر و تعبیر شخصی خود را به داستان، تحمیل می‌کند و یا در پایان داستان تحت عنوان نتیجه‌گیری به صورت مستقیم و نصیحت‌گونه و حتی به ترتیب شماره، پیام‌ها را مانند غذایی پخته و آماده اما بی‌نمک در مقابل چشم خواننده قرار می‌دهد.

به ترتیب نگاه کنید به:

- | | |
|--------------------------------|-------------------|
| ۱. روستایی و شیر | میرزابیگی |
| ۲. طوطی | شهریاری، خسرو |
| ۳. پیرچنگی | خلعتبری، فریده |
| ۴. حکایت‌های مثنوی معنوی مولوی | بوالحسنی، ناصرقلی |

در بازنویسی نخست، هنگامی که روستایی بی‌خبر از آن چه بر سر گاوش آمده در تاریکی طویله، شیر را به جای گاوش لمس می‌کند، بازنویس نتیجه می‌گیرد که آدم عاقل در تاریکی و بدون چراغ حتی به طویله هم وارد نمی‌شود. در حالی که این حکایت به آیه ۲۱ سوره حشر و ۱۴۳ سوره اعراف و نیز بحث حقیقت و تقلید اشاره می‌کند. در بازنویسی دوم، بازرگان به حيله طوطی پی‌می‌برد، طوطی مرده را از هندوستان می‌آورد و آن را نیز در قفس می‌اندازد. در این داستان هر دو طوطی در قفس می‌میرند و پیروزی با بازرگان است.

در بازنویسی سوم، کسی که در خواب، مأمور یاری و دل‌جویی از پیرچنگی می‌شود، فرمان‌روایی معرفی و تصویر شده که در بارگاهی پرشکوه به بزم نشسته و با نوای رامش‌گران می‌خورد و می‌نوشد، در حالی که این فرد در حکایت مثنوی، عمر خلیفه دوم مسلمانان است. او در این داستان نماد شرع و درست در مقابل گذشته پیرچنگی است.

در چهارمین اثر که بازنویسی ۳۲ حکایت از دفترهای یک تا ششم مثنوی است، نویسنده پس از پایان هر حکایت در بخشی مستقل به شماره، نتایج برگرفته از داستان را به شیوه آموزش مستقیم ذکر می‌کند.

حاصل جست و جو در شرح احوال مولانا و آثار او در نشر کودک و نوجوان یافتن کمتر از ده کتاب مستقل در موضوع سرگذشت مولاناست. البته بعضی نویسندگان هم در مقدمه بازنویسی حکایت‌های مثنوی، بسیار کوتاه و شتاب‌زده به این مهم پرداخته‌اند. در روشی که برای نگارش زندگی‌نامه مولانا در این آثار استفاده شده است، هیچ تفاوتی با زندگی‌نامه‌هایی که برای بزرگسالان نوشته می‌شود بچشم نمی‌خورد.

در حالی که نویسنده با بهره‌گیری از قالب داستان، می‌تواند بخوبی به نقاط عطف زندگی او اشاره کند. مانند نقش پدر در پرورش او، سبب مهاجرت و نقش آن در زندگی مولانا، پرداختن به موقعیت تاریخی فرهنگی و سیاسی دوران زندگی او، نقش استادان و سفرهایش به منظور ادامه تحصیل و ملاقات با شمس تبریزی و تأثیر این آشنایی در

افکار و عقاید و شیوه زندگی او، سرانجام سبب پدید آمدن آثاری چون دیوان شمس و مثنوی معنوی و ...

در باب معرفی مولانا و آثارش در زندگی‌نامه‌های مستقل و یا آن‌هایی که به شکل مقدمه و پیش‌گفتار در آغاز بازنویسی‌ها آمده می‌توان گفت غالباً این معرفی‌ها ناقص است، یعنی علاوه بر این که در آن‌ها به جنبه‌های گوناگون زندگی او پرداخته نشده، بلکه به همه آثار او نیز اشاره نشده است. از طرفی برای معرفی آثار مولانا نیز می‌توان از شیوه‌هایی جذاب و متناسب کودک و نوجوان بهره گرفت، که خواننده را به آشنایی با بقیه آثار او نیز راغب سازد. مثلاً می‌توان نمونه‌ای کوتاه از هر اثر را به همراه شرحی مختصر ارائه کرد.

برای مطالعه بیش‌تر نگاه کنید به:

رخشان غ.د	اثر	مولوی کیست؟
سلماسی وند، محمدعلی	"	زندگی مولانا
شاکری، یکتا	"	خداوندگار کوچک
شایسته، خسرو	"	بشنو از نی
نجمی، ناصر	"	مولوی
یزدانی، زینب	"	شرح زندگی مولانا
کیایی، منصور	"	مولانا جلال‌الدین محمدبلخی (مولوی)

پس از بررسی صد و پنجاه اثر به شکل تک داستان و یا مجموعه داستان منتشر شده تا سال ۱۳۸۶ و با توجه به حدود سیصد داستان استخراج شده از مثنوی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

در بازنویسی حکایت‌های مثنوی باید توجه داشت که این کتاب اثری تعلیمی است و چنان‌چه می‌دانیم برای مخاطب کودک و نوجوان فراهم نیامده است و درک بسیاری از تعبیرات و تأویلات مولانا برای این گروه سنی بسیار مشکل و گاهی ناممکن است. به همین سبب گزینش حکایت‌ها و شیوه زبان بازنویسی، بسیار اهمیت دارد و شاید همین که بازنویس بتواند خاطره‌ای دل‌نشین و طعمی لذت‌بخش از حکایت مثنوی را در ذهن پویای کودک بنشانند، بطوری که این خاطره در ذهن و ذائقه ادبی او در آینده او را به مطالعه اصل اثر مشتاق سازد، می‌توان گفت که بازنویس از عهده مقصود برآمده است.

از طرفی اگر هدف بازنویسی‌ها علاوه بر مطالعه آن‌ها در دوران کودکی و نوجوانی، مشتاق کردن کودکان و نوجوانان به مطالعه اصل اثر در بزرگسالی باشد،

ضروری است که بازنویس در پیش‌گفتار و یا پایان کتاب نشانی دقیق از محل حکایت در اثر اصلی ارائه دهد. این در حالی است که تنها یکی دو نویسنده به این امر توجه کرده‌اند.

نگاه کنید به: **دژ هوش ربا خوانساری نژاد، شکوه السادات**

این کتاب بدون تصویر و شامل ۱۸ حکایت از شش دفتر مثنوی است. در بازنویسی هر حکایت به دفتر و شماره بیت آغازین، اشاره شده است. این امر دستیابی خواننده را به اصل داستان ممکن می‌سازد.

بعضی حتی در نوشته خود به بازنویس بودن اثر خود از روی مثنوی اشاره‌ای نکرده‌اند.

در این رابطه می‌توان اشاره کرد به حقیقت و مرد دانا، اثر بهرام بیضایی، که ظاهراً از حکایت «جستن آن درخت که هر که میوه آن خورد نمیرد» در دفتر دوم مثنوی الهام گرفته است.

در بعضی موارد نیز ناشر، قلمی مناسب برای چاپ اثر انتخاب نکرده است که البته می‌دانیم این نیز عاملی مؤثر در برانگیختن رغبت خواننده در مطالعه اثر بشمار می‌رود.

با توجه به اهمیت نقش تصویر در ادبیات کودک و نوجوان، بنظر می‌رسد نگاهی دقیق به تصاویر آثار بازنویسی شده از مثنوی توسط تصویرگران بسیار ضروری و جدی است، زیرا در مواردی بسیار، تصاویر تداعی کننده زمان و مکان وقوع حکایت نیست و ارتباط و تناسبی با متن و یا شخصیت‌های داستان ندارد و بعضی مواقع کاملاً در تعارض است.

نگاه کنید به:

آینه‌ای برای تو شریف رضویان، مریم

در این داستان، دانیال، دوست یوسف پیامبر به دیدنش می‌رود و به عنوان هدیه برای او آینه‌ای می‌برد. زیرا با آن زیبایی که یوسف دارد تنها آینه می‌تواند زیباترین و مناسب‌ترین هدیه برای او باشد. این در حالی است که تصاویر کتاب کارتونی و به اصطلاح، بازاری و غیرهنرمندانه است، بویژه نه تنها صورت یوسف زیبا بتصویر در نیامده بلکه چشم‌های او نیز لوچ است.

اقبال نویسندگان به بازنویسی بعضی حکایت‌ها و مغفول ماندن بعضی دیگر نیز مقوله قابل بررسی دیگری است. با مراجعه به جدول ضمیمه می‌توان کاملاً این مسأله را دریافت.



نکته مهم و امیدوارکننده این است که توجه نویسندگان و ناشران با انتشار بازنویسی‌های متعدد از آثار مولانا در دهه‌های اخیر نشان دهنده اهمیتی است که بدرستی اندیش‌مندان و اهل قلم این سرزمین برای انتقال این گنجینه عرفانی بزرگ به نسل جوان قایلند و آشنایی این نسل را با زندگی و آثار مولانا یک ضرورت در عصر حاضر می‌دانند. در عصری که هر روز شاهد کینه‌ورزی‌ها، جنگ‌های داخلی، تجاوز قدرت‌های بزرگ به حریم کشورهای دیگر، نسل‌کشی و رقابت‌های جنون‌آمیز هستیم، آشنایی با افکار این عارف شاعر به ما و کودکان و نوجوانانمان می‌آموزد:

- چگونه انسانی و جهانی بیندیشیم و همواره در اندیشه و عمل انعطاف داشته باشیم.
- از سطح و صورت هر چیز به عمق آن توجه کنیم و هرگز با نگاهی سطحی قضاوت نکنیم.
- مثنوی با تأکید بر ارزش‌های اخلاقی، انسان را به دنیای درون خود و شناخت آن تشویق می‌کند و با مثال‌های ساده حساسیت ما را نسبت به طبیعت و دنیای اطراف خود نیز برمی‌انگیزد.
- مثنوی با بهره‌گیری از نمادها و اسطوره‌های قوم ایرانی مانند زال و رستم، تاریخی مانند سلطان محمود و ایاز، لیلی و مجنون، قهرمان‌های آیینی و دینی مانند حضرت موسی(ع)، حضرت عیسی(ع)، امام علی(ع)، امام حسین(ع) و عرفایی مانند شیخ ابوالحسن خرقانی، بایزید بسطامی و حلاج، آن‌ها را در خدمت نگاه جهانی و فرازمینی و فرازمانی خود درمی‌آورد.
- موسیقی اشعار مولانا خود حکایتی دیگر است از شادی و طرب و آرامش که سبب رشد ذوق هنری و موسیقایی کودک و نوجوان می‌شود. پیام حکایت‌های او پدیدآورنده روحیه صلح طلبی و آشتی جویی است و این‌ها همان گم‌شده انسان حاضر است.
- جدول ضمیمه گزارشی است از میزان توجه و اقبال نویسندگان کودک و نوجوان به بازنویسی حکایت‌های مثنوی. پرداختن به کیفیت هر یک از آثار بازنویسی شده از مثنوی معنوی و دیگر آثار مولانا بضاعت و مجالی بیش‌تر می‌طلبد که امیدوارم این تلاش آغاز آن بوده باشد.
- در دفترهای یکم تا ششم مثنوی، به ترتیب ۳۰، ۵۳، ۴۰، ۳۳، ۴۴ و ۳۶ حکایت بازنویسی شده است.

جدول شماره ۱: نام حکایت‌های مثنوی براساس تعداد دفعات بازنویسی:

(عدد داخل پرانتز گویای شماره دفتر یکم تا ششم مثنوی است)

تعداد بازنویسی	نام حکایت در شش دفتر مثنوی
۱۵	بازرگان و طوطی (۱)
۱۱	اختلاف کردن در چگونگی و شکل پیل (۳)
۹	بقال و طوطی (۱) - اعتماد کردن بر تملق و وفای خرس (۲)
۸	کبودی زدن قزوینی بر شانه‌گاه... (۱) - کشیدن موش، مهار شتر را (۲)
۷	نحوی و کشتی‌بان (۱) - به عیادت رفتن کر (۱) - رنجانیدن امیری خفته که مار در دهانش رفته بود (۲) - حلوا خریدن شیخ احمد خسرویه (۲) - شکایت پیرمردی به طبیب از رنجوری (۲) - جستن آن درخت که هر که میوه آن درخت خورد نمیرد (۲) - موسی و شبان (۲) - معلم و کودکان (۳)
۶	امتحان کردن خواجه لقمان زیرکی لقمان را (۲) - فروختن صوفیان بهیمه مسافر را جهت سماع (۲) - اعرابی و ریگ در جوال کردن و ملامت آن فیلسوف او را (۲) - منازعت چهار کس جهت انگور (۲) - افتادن شغال در خم رنگ (۳) - استدعای آن مرد از موسی برای آموختن زبان حیوانات (۳) - دیدن زرگر عاقبت کار را (۳) - شاعر و صله دادن شاه و مضاعف کردن آن توسط وزیر ابوالحسن نام (۴) - آبگیر و صیادان و سه ماهی (۴) - مرغی که گفت برگزیده پشیمانی مخور (پند پرنده) (۴) - اعرابی و سگ گرسنه اش (۵) - سلطان محمود و دزدان (۶)
۵	پادشاه و کنیزک (۱) - پادشاه جهود و نصرانیان (۱) - عزرا بیل و گریختن مرد به سرای سلیمان (۱) - گرگ و روباه و شیر (۱) - متهم کردن غلامان لقمان را (۱) - اندرز کردن صوفی خادم را در تیمار داشت بهیمه (۴) - گرداندن منادیان قاضی، مفلس را گرد شهر (۲) - امتحان پادشاه دو غلام را (۲) - عیادت دوستان از ذوالنون (۲) - جوحی و آن کودک که پیش جنازه پدر نوحه می‌کرد (۲) - صوفی و فقیه و علوی و باغبان (۲) - خوردندگان پیل بچه (۳) - چرب کردن مرد لافی لب و سبیل خود را (۳) - مسجد مهمان کش (۳) - مارگیری که از دهای فسرده را مرده پنداشت (۳) - خر هیزم فروش (۵) - محبوس شدن آهو بچه در طویله خران (۵) - کسی که دزد، قوچ او را دزدید (۶) - صدر جهان و بخارا و فقیه (۶)
۴	اعرابی و هم‌سرش (۱) - خدو انداختن خصم بر روی امیرالمؤمنین (۱) - یوسف و ارمغان مهمان (۱) - رومیان و چینیان (۱) - دزدیدن مارگیر



<p>ماری را از مارگیر دیگر (۲) - التماس کردن همراه عیسی (ع) برای زنده کردن استخوان‌ها (۲) - رفتن مصطفی (ع) به عیادت صحابی رنجور (۲) - فریفتن روستایی شهری را (۳) - گریختن عیسی فراز کوه از احمقان (۳) - دهل زن (۳) - درویشی که در کوه خلوت کرده بود (۳) - دباغ در بازار عطاران (۴) - عطار و گل خوار (۴) - زنی که طفل او بر سر ناودان غیژید (۴) - گفت‌وگوی جهود (جبری) با علی (۴) - حکیم و طاووس (۵) - قصه ایاز و حجره و چارق و پوستینش (۵) - مؤذن زشت آواز (۵) - زنی که به شوهرش گفت گوشت را گربه خورده است (۵) - صوفی که مجاهده ناکرده به غذا رفت (۵) - خر و روباه (۵) - فقیر روزی طلب بی‌واسطه کسب (۶) - صیادی که خویشتن در گیاه پیچیده بود (۶) - اشتر و گاو و قوچ (۶) - رنجوری که طبیب در او امید صحت ندید (۶)</p>	
<p>هلال پنداشتن آن شخص خیال را در عهد عمر (رض) (۲) - یافتن پادشاه باز را در خانه کمپیرزن (۲) - خاریدن روستایی شیر را در تاریکی (۲) - مثل مرد غریب و دوست او (۲) - فرمودن والی آن مرد را که آن خابین را که بر سر راه نشانده‌ای بر کن (۲) - تملق کردن دیوانه جالینوس را و ترسیدن جالینوس (۲) خواندن محتسب مست خراب افتاده را به زندان (۲) - معاویه و ابلیس (۲) - شیخ و مرید عیب جو (۲) - هدیه فرستادن بلقیس از شهر سبا سوی سلیمان (۴) - آن پادشاه زاده که پادشاهی حقیقی به وی رونمود (۴) - لابه کردن قبطی سبطی را (۴) - غلامی که شکایت نقصان اجری سوی پادشاه نوشت (۴) - امیر کردن رسول (ص) جوان هذیلی را بر سریه (۴) - شخصی که دعوی پیغمبری کرد (۵) - در ابتدای خلقت آدم (ع) (۵) - مات کردن دلکک شاه ترمذ را (۵) - توبه نصح (۵) - دعوت کردن مسلمان مُغ را (۵) - سلطان محمود و ایاز و امرا و متعصبان (هوشیاری ایاز) (۶) - عاشقی که در انتظار معشوق به خواب رفت (یار و گردو) (۶) - امیر ترک و مطرب (۶) - احد احد گفتن بلال (۶) - تعلق موش با چغندر (۶) - دیدن خوارزمشاه اسبی بس نادر را (۶) - شخصی که خواب دید آنچه می‌طلبد در مصر وفا شود (۶)</p>	۳
<p>شاگرد احوال (۱) - پیرچنگی (۱) - آتش افتادن در شهر در ایام عمر (رضی الله عنه) (۱) - ملامت کردن مردی که مادرش را به تهمت کشت (۲) - کلوخ انداختن تشنه از سر دیورا بر جوی آب (۲) - به حیلت در سخن آوردن سائل آن بزرگ را که خود را دیوانه ساخته بود (۲) - فوت</p>	۲

شدن دزد به آواز دادن آن شخص، صاحب‌خانه را که نزدیک آمده بود تا دزد را بگیرد (۲) - قصد کردن غزان به کشتن مردی تا آن دگر بترسد (۲) - کرامات ابراهیم ادهم بر لب دریا (۲) - گفتن نابینایی سائل که دو کوری دارم (۲) - امر حق تعالی به موسی(ع) که مرا به دهانی خوان که بدان گناه نکرده‌ای (۳) - الله گفتن نیازمند عین لبیک گفتن حق است (۳) - قصه اهل سبا (۳) - کور و کر و برهنه (۳) - دقوقی و کراماتش (۳) - رسول(ع) و کاروان عرب (۳) - وفات یافتن بلال با شادی (۳) - گریختن وکیل صدر جهان از بخارا (۳) - پرسیدن معشوقی از عاشق غریب خود که کدام شهر را خوش یافتی؟ (۳) - عاشقی دراز هجرانی و بسیار امتحانی (۳) و (۴) - جزع ناکردن شیخی بر مرگ فرزندان خود (۳) - صبر کردن لقمان از سؤال چون دید که داوود حلقه‌ها می‌ساخت (۳) - واعظی که در آغاز هر تذکیر دعای ظالمان و بی‌اعتقادان می‌کرد (۴) - هجرت ابراهیم ادهم و ترک ملک خراسان (۴) - یاری خواستن حلیمه از بتان (۴) - خشم کردن پادشاه بر ندیم و شفاعت کردن شفیع (۴) - فرزندان و عزیز (۴) - موری که بر کاغذی می‌رفت و نبشتن قلم دید (۴) - نمودن جبرئیل خود را به مصطفی(ع) (۴) - گفت‌وگوی موسی و فرعون و مشورت کردن فرعون با آسیه و هامان(۴) - در سبب ورود این حدیث مصطفی که الکافر یا کل فی سبعة امعاء(۵) - صفت طاووس و طبع او و سبب کشتن ابراهیم او را (۵) - آمدن مریدی نزد شیخ و گریان دیدن او و گریستن (۵) - قصه اهل ضروان (۵) - مجنون پر از لیلی بودی (۵) - کافری که گفتندش در عهد ابایزید که مسلمان شو (۵) - آن امیر که غلام را گفت می‌بیار(۵) - آن مهمان که زن خداوندخانه گفت که باران فروگرفت و مهمان در گردن ما ماند (۵) - شیخ محمدسررزی غزنوی (۵) - صفت کردن مرد غماز و نمودن صورت کنیزک مصور در کاغذ و عاشق شدن خلیفه مصر (۵) - راهبی که روز با چراغ می‌گشت در میان بازار (۵) - حکایت آن درویشی که در هری غلامان آراسته عمید خراسان را دید (۵) - سؤال سائل از مرغ که سر او فاضل‌تر است یا دم؟ (۶) - شخصی که بر در سرایی نیم شب سحوری می‌زد (۶) - منادی کردن سید ملک ترمذ (۶) - گاو بحری که گوهر کاویان از قعر دریا برآورد (۶) - وصیت کردن پادشاه سه پسر خویش را (دژهوش ربا) (۶) - خطاب حق به عزرائیل (۶) - قصه هلال (۶) - مرید شیخ خرقانی (۶) - سه مسافر مسلمان و ترسا و جهود (۶) - مردی که وظیفه داشت از محتسب تبریز (۶)



<p>کژماندن دهان آن مرد که نام محمد(ص) را به تمسخر خواند(۱) - باد در عهد هود و هلاک قوم عاد - هدهد و سلیمان (۱) - آمدن رسول روم نزد امیرالمؤمنین عمر (رض) (۱) - ستون حنانه (۱) - ماهیگیر و مرد جوان (۱) - پیامبر(ص)، ابوبکر (رض) و ابوجهل (۱) - قصه آن که در یاری را بکوفت (۱) - مرتد شدن کاتب وحی (۱) - داستان ابلیس (۱۹) - ترسانیدن شخصی، زاهدی را که کم گری تا کور نشوی (۲) - حسد کردن چشم بر غلام خاص (۲) - گفتن شیخی ابایزید را که کعبه منم، گرد من طواف کن (۲) - شیخ و نومرید (۲) - عذرگفتن دلقک با سیدکه چرا فاحشه را نکاح کرد (داستان دلقک و ملاً) (۲) - فضیلت حسرت خوردن آن مخلص بر فوت نماز جماعت (۲) - منافقان و مسجد ضرار (۲) - شخصی که اشتر ضاله خود می جست (۲) - کودک و مرد فربه (۲) - سجده کردن یحیی در شکم، مادر مسیح را (۲) - بط بچگان که مرغ خانگی پروردشان (۲) - زاهد بادیه نشین (۲) - انکار فلسفی به قرائت ان اصبح ماء کم غورا (سزای مغرور گستاخ) (۲) - موسی و گوساله پرست (۲) - اذان گفتن بلال (۳) - جمع آمدن اهل آفت هر صباحی بر در صومعه عیسی (۳) - مرغی که ترک حزم کرد از حرص و هوا (۳) - امیر و غلام نماز باره‌اش (۳) - آمدن زن کافر با طفل شیرخوارش به نزد مصطفی(ع) (۳) - ربودن عقاب موزه مصطفی را (۳) - زنی که فرزندش نمی زیست (۳) - آنکه طفل خود می زد (۳) - نظر کردن پیامبر به اسیران (خنده پیامبر) (۳) - داد خواستن پشه از باد به حضرت سلیمان (۳) - سؤال از عیسی(ع) که از همه صعبها صعبت چیست؟ (۴) - صوفی که زن خود را با بیگانه بگرفت (۴) - مطالبه کردن موسی حضرت حق را که خلقت خلقاً و اهلکتهم (۴) - شکایت آستر با آستر (۴) - فقیه با دستاری بزرگ (۴) - کسی به کسی مشورت می کرد گفتش مشورت با دیگری کن (مشورت با عاقل) (۴) - قصه سبحانی ما اعظم شأنی گفتن ابویزید (۴) - شخصی که به وقت استنجا می گفت: اللهم ارحنی رایحه الجنه (۴) - مرغی که صید ملخ می کرد (۵) - حمله محمدخوارزمشاه به شهر سبزوار (۵) - عاشقی که خدمتها با معشوق خود برمی شمرد (۵) - پرسش عالم، عارفی را که اگر در نماز کسی به آواز بلند بگیرد نمازش باطل است؟ (۵) - آن صاحب‌دل که سگی حامله دید (۵) - ضیاء دلق و برادرش (۵) - وصیت کردن پدر دختر را که خود را نگاه‌دار تا حامله نشوی (۵) - عیاضی که هفتاد غزوه</p>	<p>۱</p>
--	----------

کرده بود به امید شهیدشدن (۵) - در بیان کسی که سخنی گوید که حال او مناسب آن سخن و دعوی نباشد (۵) - حکایت آن زاهد که توکل را امتحان کرد (۵) - حکایت آن شخص که گفت بیرون خر می‌گیرند و از ترس خود را در خانه انداخت (۵) - مریدی که شیخ از حرص و ضمیر او واقف شد (۵) - حکایت آن گاو که تنها در جزیره‌ای است بزرگ (۵) - گفتن خویشاوندان، مجنون را که حسن لیلی چندان نیست (۵) - حکایت جوچی که چادر پوشید و در وعظ زنان نشست (۵) - غلام هندو که به خداوند اراده خود پنهان هوی آورده بود (۶) - پاسبانی که خاموش ماند تا دزدان رخت تاجران بردند (۶) - در آمدن ضریر در خانه مصطفی (ع) و گریختن عایشه (۶) - شاعر و شیعه حلب (روز عاشورا) (۶) - مثال شهریار ظالم (۶) - آمدن جعفر به گرفتن قلعه‌ای به تنهایی (۶) - موسی و بره گریخته (۶) - مؤاخذه یوسف صدیق (۶) - مفتون شدن قاضی بر زن جوچی (۶) - وصیت کردن آن شخص برای کاملترین فرزندش (۶) - عجزه‌ای که روی زشت خود را گلگونه می‌ساخت (۶) - سلطان محمود و غلام هندو (۶)

کتابنامه

- آذریزدی، مهدی، *بقال و طوطی* (مثنوی مولوی). نشر شکوفه، ۱۳۶۳-۱۳۴۳.
- _____، *بازنویس، قصه‌های برگزیده از مثنوی مولوی*. تصاویر مرتضی ممیز؛ طرح روی جلد از مهرنوش معصومیان. [تهران]: امیرکبیر، کتاب‌های شکوفه، ۱۳۶۴. ۱۳۹ ص. (ج - د) [ش - ک]
- _____، *بازنویس. قصه‌های برگزیده از مثنوی مولوی*. تصاویر مرتضی ممیز؛ طرح روی جلد از مهرنوش معصومیان. [تهران]: امیرکبیر، کتاب‌های شکوفه، ۱۳۶۴، ۱۳۶۶. ۱۳۹ ص. (ج - د) [شک - ک]
- *آهو در طویله و شتر خوش باور*. تهران: نشر ابتکار، ۱۳۶۸، ۱۳۶۰. ۳۲ ص.
- ابراهیمی، جعفر، *بازنویس. قصه‌های شیرین مثنوی*. تهران: نشر پیدایش، ۱۳۷۶. ۴ ج. (د) [ش - ک]
- ابراهیمی، نادر. *قصه موش خودنما و شتر با صفا*: براساس داستانی از مثنوی مولوی. تصویرگر حمیدرضا رحمانی، تهران: شرکت همگان با کودکان و نوجوانان، ۱۳۷۳. ۱۶ ص. (ب - ج) [ش - ک]
- اروجلو، فریدون. *پادشاه و دلقک*. تصویرگر سلیم صالحی. تهران: طاهر، ۱۳۸۸. [ک]
- _____، *کودکانه*. تصویرگر سلیم صالحی. تهران: طاهر، ۱۳۸۴. ۱۲ ص. (ج) [ک]
- _____، *خر برفت و خر برفت*. تصویرگر سلیم صالحی. تهران: طاهر، ۱۳۸۸. ۱۲ ص. (ج) [ک]
- _____، *رسم مهمان‌نوازی*. تصویرگر سلیم صالحی. تهران: طاهر: ۱۳۸۵. ۱۲ ص. (ب) [ک]
- _____، *شکار/زدها*. تصویرگر سلیم صالحی. تهران: طاهر، ۱۳۸۴. ۱۲ ص. (ب) [ک]
- _____، *قورباغه بدشانس*. تصویرگر سلیم صالحی. تهران: طاهر، ۱۳۸۴. ۱۲ ص. (ب - ج) [ک]
- اروجلو، فریدون. *ماجرای مرد عطار*. تصویرگر سلیم صالحی. تهران: طاهر، ۱۳۸۴. ۱۲ ص. (ب) [ک]
- _____، *قورباغه بدشانس*. تصویرگر سلیم صالحی. تهران: طاهر، ۱۳۸۶. ۱۲ ص. (ب) [ک]
- _____، *پسرک باهوش*. تصویرگر سلیم صالحی. تهران: طاهر، ۱۳۸۶. ۱۲ ص. (ب) [ک]
- _____، *مرد دباغ و بازار عطر فروشان*. تصویرگر سلیم صالحی. تهران: طاهر، ۱۳۸۴. ۱۲ ص. (ب) [ک]

- _____ ، مرد سقا و خرش. تصویرگر سلیم صالحی. تهران: طاهر، ۱۳۸۴. ۱۲ص.
[ب] [ک]
- _____ ، مرد هیزم شکن. تصویرگر سلیم صالحی. تهران: طاهر، ۱۳۸۰. [ک]
- _____ ، موش خودپسند. تصویرگر سلیم صالحی. تهران: طاهر، ۱۳۸۰. [ک]
- اسماعیل سهی، مرتضی، بازنویس و تصویرگر. حکایت مرد و دریا. ویراستار سیروس طاهباز. تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۶۴، ۱۳۶۵. ۳۰ص. (د) [ش - ک]
- امامی، غلامرضا، بازنویس. قصه قلعه. تصویرگر محی‌الدین اللباد. تهران: قلم، ۱۳۵۹. ۱۲ص. (ب - ج) [ش]
- ایرانی، ناصر، بازنویس. فیلی در خانه تاریک: براساس حکایتی از مثنوی معنوی. تصاویر از بهرام خایف. تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۶۶. ۳۶ص. (د) [ش - ک]
- بارفروش، شهلا، بازنویس. کتابی و حکایتی: مجموعه‌ای از داستان‌های متون کهن فارسی. تهران: بنیاد بعثت، مرکز چاپ و نشر، ۱۳۷۸. ۶۲ص. (ج) [ش]
- بصیری، علی اکبر، گردآورنده و اقتباس کننده. بشنوازی چون حکایت می‌کند: داستان‌های مثنوی. شیراز: کتاب‌فروشی محمدی، ۱۳۴۳. ۱۹۵ص. [ش]
- بلادی، محمدمهدی، گردآورنده. گلچینی از مثنوی. تصویرگر فواد. [ک]
- بوالحسنی، ناصرقلی. حکایت‌های مثنوی مولوی: بررسی حکایت‌های مناسب برای کودکان و نوجوانان. تهران: آتی، ۱۳۷۸. ۱۳۶ص. [ش - ک]
- پایور، جعفر، شیخ در بوته، تهران: اشراقیه، ۱۳۸۰
- چترجی، دبجانی. درختی از بهشت. مترجم جلیل شاهری لنگرودی. تهران: مرکز نشر صدا، ۱۳۸۰. ۹۵ص. [ک]
- حیدرزاده، مجتبی، بازنویس. دوستی خاله خرسه: با برداشتی از مثنوی مولوی. نقاش بهمن عبدی، مرتضی خانعلی. تهران: محمدجواد حیدرزاده، ۱۳۶۲. ۱۶ص. (ب - ج) [ش]
- حیدرزاده، مجتبی، بازنویس. دوستی خاله خرسه با برداشتی از مثنوی مولوی. نقاشی بهمن عبدی، مرتضی خانعلی. تهران: صدف، ۱۳۶۲. [۱۶]ص. (ب - ج) [ش]
- خلعت بری، فریده. پیرچنگی. تصویرگر فرشید شفیع. تهران: شب‌اویز، ۱۳۸۳. ۲۸ص. (ج) [ش]
- خونساری‌نژاد، شکوه السادات، اقتباس کننده. دژ هوش ریا: برگزیده داستان‌های مثنوی معنوی. تصویرگر بهزاد بهزادپور. تهران: شکوه دانش، ۱۳۸۰. ۸۷ص. [ش - ک]
- _____ ، اقتباس کننده. شتر و موش: قصه‌های مثنوی مولانا. تصویرگر بهزاد بهزادپور. تهران: شکوه دانش، ۱۳۸۰. [ش - ک]
- _____ ، اقتباس کننده. موش و قورباغه: تصویرگر بهزاد بهزادپور. تهران: شکوه دانش، ۱۳۸۰. ۱۶ص. (ب - ج) [ش - ک]

- فروزان فر، بدیع الزمان، شرح مثنوی شریف، علمی و فرهنگی، ۱۳۴۶
- خیرآبادی، عباس. سر دل بران: (شرح و تفسیر قصه شاه و کنیزک) مثنوی. تهران: نشر کله‌ر، ۱۳۸۰
- دستوم، حسین. طوطی کچل. نقاشی احمدعربانی. تهران: تهران لیات، ۱۳۶۳. [۱۱] ص. (ب)
- دستوم، نازی، اقتباس کننده. درس طوطی. نقاشی احمد عربانی. تهران: تهران لیات، ۱۳۶۳. [۱۶] ص. (ب) [ش]
- رحمان دوست، مصطفی. بازنویس. خاله خودپسند. نقاشی سلمان بابایی؛ نقاشی جلد اسدالله علایی. [تهران]: پیام آزادی، ۱۳۶۴. ۳۲ ص. (ب - ج) [ش - ک]
- _____، خاله خودپسند (مثنوی). تصویرگر ناطق پور. تهران: نشر یاسر. [بی‌نا]. ۳۰ ص. [ش]
- رخشان، غ.د. مولانا کیست؟ تهران: پدیده، [۱۳]. ۲۰ ص. [ش]
- رویا، بازنویس. پرنده چه گفت؟: بر اساس حکایتی از مثنوی معنوی. نقاشی از بهمن دادخواه. تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۵۷، ۱۳۶۳. ۲۰ ص. (ج) [ش - ک]
- ریاضی، حشمت الله، داستان‌ها و پیام‌های مثنوی، تهران: حقیقت، ۱۳۸۳
- زمانی، کریم، شرح جامع مثنوی، دفتر اول تا ششم، تهران: اطلاعات، ۱۳۷۲
- سلماسی وند، محمدعلی، تلخیص کننده. زندگانی مولانا جلال‌الدین محمد مشهور به مولوی. تهران: موسسه کتاب همراه، ۱۳۷۳. ۷۰ ص. [ش]
- شاکری یکتا، محمدعلی. خداوندگار کوچک: تحلیل و برگزیده دیوان شمس (مولانا جلال‌الدین بلخی). تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۸۵. ۱۸۴ ص. [ش]
- شامانی، محمدعلی. به دنبال میوه زندگی (با الهام از مثنوی معنوی). تهران مرکز نشر فرهنگی رجاء. ۱۳۳۸. [ک]
- شایسته، خسرو، گردآورنده. بشنو از نی: سرگذشت مولانا جلال‌الدین محمد مولوی. نقاشی رویا مشعوف پری سیما طاهباز. تهران: سپیده، ۱۳۶۹. [۲۴] ص. (ج - د) [ش]
- _____، قصه شیاد و مرد شتردار: براساس قصه‌ای از مثنوی معنوی. نقاش رضا زاهدی. تهران: سپیده ۱۳۶۶. ۱۴ ص. (ب - ج) [ش - ک]
- شریف رضویان، مریم. آرزوی پهلوانی. تصویرگر سلیم صالحی. تهران: طاهر، ۱۳۸۶. ۱۲ ص. (ب)
- _____، بازآفرین. آینه‌ای برای تو. تصویرگر سلیم صالحی، طراحی مؤسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۰. ۱۲ ص. (ب)
- _____، بازآفرین. اشتباه بزرگ. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی مؤسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۳۸. [ک]

- _____ ، بازآفرین. *اشتباه کدخدای*. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۲. [۱۲] ص. (ب) [ک]
- _____ ، بازآفرین. *اشک تمساح*. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۸. [ک]
- _____ ، بازآفرین. *بازرگان مهربان*. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۱. [۱۲۰] ص. (ب) [ک]
- _____ ، بازآفرین. *باغ گلایی*. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۲. [۱۲] ص. (ب) [ک]
- _____ ، بازآفرین. *پادشاهی در میان دزدها*. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۲. [۱۲] ص. (ب) [ک]
- _____ ، بازآفرین. *پرنده سخن‌گو*. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۱. [۱۲] ص. (ب) [ک]
- _____ ، بازآفرین. *جوان مردی*. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۸. [ک]
- _____ ، بازآفرین. *دختر فراموش‌کار*. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۱. [۱۲] ص. (ب) [ک]
- _____ ، بازآفرین. *دعوی بی‌هوده*. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۸. [ک]
- _____ ، بازآفرین. *دوست نادان*. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۸. [ک]
- _____ ، بازآفرین. *راز پنهان*. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۱. [۱۲] ص. (ب) [ک]
- _____ ، بازآفرین. *راز صندوق‌چه*. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۸. [ک]
- _____ ، بازآفرین. *زرگر دانا*. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۱. [۱۲] ص. (ب) [ک]
- _____ ، بازآفرین. *سایه‌های جنگ‌جو*. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۱. [۱۲] ص. (ب) [ک]
- _____ ، بازآفرین. *شاه‌زاده و جادوگر (مثنوی)*. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۸. [ک]
- _____ ، بازآفرین. *شتر زیرک*. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۸. [ک]

- _____ ، بازآفرین. شغالی که طاووس شد. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۰. [۱۲] ص. (ب)
- _____ ، بازآفرین. شیر بهتر می‌داند. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۰. [۱۲] ص. (ب)
- _____ ، بازآفرین. طاووس عاقل. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۰. [ک]
- _____ ، بازآفرین. طبیب دانا. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۰. [ک]
- _____ ، بازآفرین. طلسم. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۱. [۱۲] ص. (ب) [ک]
- _____ ، بازآفرین. طوطی و بازرگان. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۰. [ک]
- _____ ، بازآفرین. طوطی طاس و بقال. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۰. [۱۲] ص. (ب)
- _____ ، بازآفرین. عجب اشتباهی. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۰. [۱۲] ص. (ب)
- _____ ، بازآفرین. فرار از سرنوشت. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۰. [ک]
- _____ ، بازآفرین. قدرتی که سود نداشت. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۰. [۱۲] ص. (ب - ج)
- _____ ، بازآفرین. قوچ سفید. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۰. [ک]
- _____ ، بازآفرین. گوهر گران بها. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۰. [۱۲] ص. (ب) [ک]
- _____ ، بازآفرین. گنج. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۲. [۱۲] ص. (ب) [ک]
- _____ ، بازآفرین. مجموعه مثنوی مولوی: ۴ حکایت. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۴. (ب - ج)
- _____ ، بازآفرین. مرد مسافر و مار سیاه. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۰. [ک]
- _____ ، بازآفرین. معمای دوستی. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۰. [ک]

- _____ ، بازآفرین. وفاداری. تصویرگر سلیم صالحی. طراحی موسسه فرهنگی هنری طاهر. تهران: طاهر، ۱۳۸۰. [۱۲] ص. (ب)
- شهریاری، خسرو، بازنویس. طوطی براساس داستانی از مثنوی معنوی. تصویرگر محمدرضا درخشانی. تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۸۵. ۱۳۸۲. ۳۲ ص. (ب - ج) [ش]
- صباحی محمدی، علی. داستان‌های کوتاه برگزیده از مثنوی مولوی. تهران: ادیبان، ۱۳. [ک]
- صدیق، پرهام، داستان‌هایی از مثنوی. تصویرگر امین فرامرزیان. تهران: نشر شهر، ۱۳۸۵. ۱۹ ص. (ب)
- عابدی، داریوش، گردآورنده. مولوی. زیر نظر کارشناسان دفتر انتشارات کمک آموزشی. تهران: مدرسه، ۱۳۸۵، ۱۳۸۵. ۱۱۵ ص.
- عالی پیام، ماشاءالله، بازنویس. اژدها و مرد مارگیر. نقاشی قاسم دربندی. تهران: گلبرگ، ۱۳۶۶. [۱۶] ص. (ب - ج) [ش - ک]
- _____ ، بازنویس. الاغ عاقبت به‌خیر. نقاشی محمد تجویدی. تهران: اوسان، ۱۳۷۹. ۲۳ ص. (ب - ج)
- _____ ، بازنویس. پسرک مغرور و سه راه‌زن. نقاشی قاسم دربندی. تهران: اوسان، ۱۳۷۹. ۱۳ ص. (ب - ج)
- _____ ، بازنویس و مترجم، پسرک مغرور و سه راه‌زن = The proud boy and the thieves مصحح الاهی سادات، محمد زواره؛ تصویرگر سهیل شه‌دوست. تهران: گلناز، ۱۳۸۲. ۱۶ ص. (ب - ج)
- _____ ، بازنویس. تیمور و مرد خال کوبیده: یک داستان از مثنوی مولانا برای کودکان. نقاشی محمد تجویدی. تهران: گلبرگ، ۱۳۸۲. [۱۶] ص. (ب - ج)
- _____ ، بازنویس. تیمور و مرد خال کوبیده. نقاشی محمد تجویدی. تهران: اوسان، ۱۳۷۹. ۲۳ ص. (ج) [ش]
- _____ ، بازنویس و مترجم. شکارچی و خرس = the hunter and the bear مصحح الاهی سادات، محمد زواره؛ تصویرگر سهیل شه‌دوست. تهران: گلناز، ۱۳۸۲. ۱۶ ص. (ب - ج) [ک]
- _____ ، بازنویس. طوطی زیرک. نقاشی قاسم دربندی. تهران: اوسان، ۱۳۷۹. ۲۳ ص. (ب - ج) [ک]
- _____ ، بازنویس. طوطی زیرک: یک داستان از مثنوی مولانا برای کودکان. نقاشی قاسم دربندی. تهران: گلبرگ، ۱۳۵۹. [۱۶] ص. (ب - ج) [ش - ک]
- _____ ، مرد حق‌شناس: یک داستان از مثنوی مولانا برای کودکان. نقاشی قاسم دربندی. تهران: گلبرگ، ۱۳۵۹. [۱۶] ص. (ب - ج) [ش]

- _____ ، بازنویس. مرد حق شناس. نقاشی قاسم دربندی. تهران: اوسان، ۱۳۷۹. ۲۳ ص. (ج) [ک]
- _____ ، عاملی، حمید. پادشاه و کنیزک: براساس داستان‌های مثنوی. تصویرگر حمیرا متین عسگری. تهران: بچه‌ها سلام، ۱۳. [ک]
- _____ ، فولادوند، مرجان، بازنویس. طوطی و بازرگان: برگرفته از مثنوی مولوی. نقاش احمد خلیلی. تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۸۲. ۳۲ ص. (ج - د) [ش - ک]
- _____ ، فیروزان، مهدی، بازنویس و طراحی. حکایت طوطی و بازرگان. نقاشی منوچهر احمدی. تهران: سروش، انتشارات صدا و سیما، ۱۳۶۹. ۲۳ ص. (ب - ج) [ش - ک]
- _____ ، کاموس، مهدی. بیست حکایت از مثنوی. تهران: جهان کتاب، ۱۳. [ک]
- _____ ، گل محمدی، فیروزه، نقاش. راز آن درخت براساس مثنوی معنوی. برگردان به انگلیسی فرشته گل محمدی. تهران: افق، ۱۳۸۴. ۴۸ ص. [ش - ک]
- _____ ، گل محمدی، فیروزه، نویسنده و نقاش. شغالی که در خم رنگ افتاد: حکایت شغال و طاووس (براساس اشعار مثنوی مولوی). ویراستار سیروس طاهباز. تهران: سروش، ۱۳۷۱. ۲۴ ص. (د) [ش - ک]
- _____ ، گردآورنده و تصویرگر. فیل در خانه تاریک حکایتی از مثنوی مولانا با نسخه‌هایی از غزالی، سنایی و ابوحیان توحیدی. برگردان به انگلیسی فرشته گل محمدی. تهران: افق، ۱۳۸۳. ۴۰ ص. [ش - ک]
- _____ ، لزگی، حبیب‌الله، مشکلی، مارگیر و اژدها (مثنوی). تصویرگر محمد تجویدی. تهران: انجام کتاب، ۱۳۶۳.
- _____ ، لطیفی، کیانوش، بازنویس و تصویرگر. بازرگان و طوطی: براساس داستانی از مثنوی مولوی. تهران: دهداری، ۱۳۶۳. ۱۶ ص. (ب) [ک]
- _____ ، محمدی اشتهااردی، محمد. داستان‌های مثنوی (۱). تهران: پیام آزادی، ۱۳۷۳. چاپ هشتم. [ش - ک]
- _____ ، محمد. داستان‌های مثنوی (۲). تهران: پیام آزادی، ۱۳۷۳. چاپ هشتم. [ش - ک]
- _____ ، محمد. داستان‌های مثنوی (۳). تهران: پیام آزادی، ۱۳۷۳. چاپ هشتم. [ش - ک]
- _____ ، محمد. داستان‌های مثنوی (۴). تهران: پیام آزادی، ۱۳۷۳. چاپ هشتم. [ش - ک]
- _____ ، این چهارجلد در سال ۱۳۶۹ در یک مجلد منتشر شده است.
- _____ ، مرد خیال‌باف: اقتباس از مثنوی مولوی. نقاشی ضیایی. [تهران؟]: بهفر، ۱۳۶۴. [۱۵] ص. (ب)
- _____ ، مزینانی، محمدکاظم، بازنویس. قصه‌های شیرین فیه مافیه. تصویرگر نیلوفر میرمحمدی. تهران: نشر پیدایش، ۱۳۷۶. ۱۲۰ ص. (ج - د) [ش]

- مشرف آزاد تهرانی، محمود. جنگ ماه با فیله‌ها: حکایتی از مثنوی مولانا جلال‌الدین بلخی. نقاشی: اسدالله ایمنی. تهران: نشر آینه، ۱۳۶۳. ۲۵ ص. (ب - ج) [ش]
- _____، درخت زندگی: گزینیه‌ای از داستان‌های مثنوی مولوی. تصاویر هدا حدادی. تهران: نشر مهاجر، ۱۳۸۲. ۱۸۲ ص. (د) [ک]
- _____، درخت زندگی: برداشتی از مثنوی مولوی. نقاشی منوچهر درفشه. تهران: سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، ۱۳۶۵. ۲۷ ص. (د) [ش - ک]
- _____، اقتباس کننده. طوطی و بازرگان: مثنوی مولوی. تهران: سازمان انتشاراتی و فرهنگی ابتکار، ۱۳۶۱. [۲۲] ص. (با نوار کاست). (ج - د) [ش]
- _____، مترجم و شاعر. فیله و کوران: [تهران]: پدیده، [بی‌تا]. ۱۴ ص. (ج) [ش]
- مناف‌پور، فریبا. مرد و باغ و بازار عطر فروشان. تهران: طاهر، ۱۳۰۳. [ک]
- مفتاح الملک، مثنوی الاطفال، تهران: دارالخلافة مبارکه ناصری، ۱۲۷۰
- موسوی، مصطفی. دژ هوش ربا. ویراستان و سرپرستی علمی مهدی ضرغامیان؛ تصویرگر مهدی صادقی. تهران: کانون زبان ایران، ۱۳۸۴. ۴۴ ص
- موش مغرور: اقتباس از مثنوی مولوی. [تهران]: بهفر، ۱۳۴۰. [۱۵] ص ۸. (ب)
- مولوی، جلال‌الدین محمدبن محمد. برگزیده شعرهای مولوی. زیر نظر شورای شعر کانون. تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۸۰. ۹۲ ص. (د - ه) [ش]
- _____، غزلیات شسیرین شمس تبریزی. گردآورنده مسعود علیا؛ تصویرگر محمد مهدی طباطبایی. تهران: پیدایش، ۱۳۸۲. ۱۶۰ ص
- _____، قفس طلایی: برداشتی از مثنوی مولوی. تهران: پیام آزادی. ۱۳۰۳. [ک]
- _____، گزینیه مثنوی معنوی. گردآورنده شهرام رجب‌زاده. تهران: قدیانی، ۱۳۰۳. [ک]
- مولوی، جلال‌الدین محمدبن محمد. مولانا قصه می‌گوید. تهران: پدیده، ۱۳۵۰. ۴۸ ص.
- مهتدی، فضل‌الله (صبحی). افسانه‌های کهن (مثنوی مولوی). تصویرها از لیلی تقی‌پور، محسن وزیری مقدم. تهران: امیرکبیر، ۱۳۵۱. ۲ ج. (ج - د) [ک]
- _____، عمو نوروز (مثنوی مولوی). تهران: نشر جلال مصحفی، ۱۳۴۵. [ش]
- _____، حکایت‌های صبحی (مثنوی مولوی). تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان. ۱۳۵۶
- مهربانی، تهمینه. قصه‌ای از مثنوی. تهران: کتاب درنا، ۱۳۰۳. [ک]
- میرزابیگی، علی، بازنویس. روستایی و شیر. تصویرگر پرویز کلانتری. تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۱. ۱۵ ص. [ش - ک]
- _____، بازنویس. سفر دریایی (مثنوی). نقاشی از پرویز کلانتری. تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۱. ۱۴ ص. (ج) [ش - ک]

- ناصری، محمد. *مولوی*. ویراستار و سرپرست علمی مهدی ضرغامیان. تهران: کانون زبان ایران، ۱۳۸۴. ۴۶ ص
- نجمی، ناصر. *مولوی*. تهران: جانزاده، ۱۳۶۳. ۶۲ ص. [ش]
- نفیسی، احمد. *مثنوی مولانا به زبان ساده*. تهران: تهران، ۱۳۷۵. ۲ ج. [ک]
- نیکوبیان، محمد. *کفش‌های خدا: اقتباس از مثنوی معنوی*. [قم]: زینی، ۱۳۸۵. ۲۵ ص.
- ولایی، علی اکبر. *آهوی آدم: مثنوی معنوی*. تصویرگر علی بوذری؛ ویراستار قاسم کریمی، تهران: منادی تربیت، ۱۳۸۵. ۳۶ ص. (قصه‌های کهن پارسی برای کودکان). [ج] [ک]
- همدانی، فاطمه، اقتباس کننده. *روزی روزگاری (مثنوی)*: مجموعه داستان از متون کهن ادبی. تهران: سازمان پژوهشی و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه، ۱۳۷۷. ۴۸. [ج] [ش]
- یانگ، اد، بازنویس و تصویرگر. *هفت موش کور: (براساس قصه منظوم مولوی)*. ترجمه از انگلیسی به فارسی کاترین شولتز؛ ترجمه و بازنویسی لیلیا سروری، حمیدرضا شعبانی؛ تطبیق با متن انگلیسی امیر محمدقدس شریفی. تهران: کتاب سارا و سپهر، ۱۳۸۱. [۴۰] ص. (ب - ج)
- _____، نویسنده و تصویرگر. *۷ [هفت] موش کور*. ترجمه و بازنویسی مهدی پرورضاییان، مهدی شجاعی. تهران کتاب نیستان، ۱۳۸۳. ۴۰ ص. [ج] [ش]
- یزدانی، زینب. *مولوی*. تهران: تیرگان، ۱۳۸۰. ۶۳ ص. (د - ه) [ش]
- یوسفی، محمدرضا. *آیین*. تصویرگر ویدا ربانی حقیقی. تهران: شب‌اویز، ۱۳۸۳. ۲۴ ص. [ش - ک]